

Zbiór Orzeczeń

Sprawa C-301/22

**Peter Sweetman
przeciwko
An Bord Pleanála**

**i
Ireland and the Attorney General**

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez High Court (Irlandia)]

Wyrok Trybunału (druga izba) z dnia 25 kwietnia 2024 r.

Odesłanie prejudycjalne – Środowisko naturalne – Dyrektywa 2000/60/WE – Ramy polityki wodnej Unii Europejskiej – Artykuł 4 ust. 1 lit. a) – Cele środowiskowe w odniesieniu do wód powierzchniowych – Obowiązek nieudzielania przez państwa członkowskie zezwolenia na przedsięwzięcie mogące spowodować pogorszenie się stanu części wód powierzchniowych – Artykuł 5 i załącznik II – Charakterystyka typów części wód powierzchniowych – Artykuł 8 i załącznik V – Klasyfikacja stanu wód powierzchniowych – Artykuł 11 – Program środków działania – Przedsięwzięcie dotyczące poboru wody z jeziora o powierzchni mniejszej niż 0,5 km²

- Środowisko naturalne – Polityka wodna Unii – Dyrektywa 2000/60 – Obowiązek ustalenia warunków referencyjnych specyficznych dla danego typu części wód powierzchniowych – Zakres – Jeziora małej wielkości – Wyłączenie [dyrektywa 2000/60 Parlamentu Europejskiego i Rady, art. 5 ust. 1 tiret pierwsze, załącznik II]*
(zob. pkt 26–31, 41, pkt 1 sentencji)
- Środowisko naturalne – Polityka wodna Unii – Dyrektywa 2000/60 – Obowiązek ustalenia programów monitorowania stanu wód powierzchniowych – Zakres – Jeziora małej wielkości – Wyłączenie (dyrektywa 2000/60 Parlamentu Europejskiego i Rady, art. 8, załączniki II, V)*
(zob. pkt 32–41, pkt 1 sentencji)
- Środowisko naturalne – Polityka wodna Unii – Dyrektywa 2000/60 – Cele środowiskowe w odniesieniu do wód powierzchniowych – Obowiązek wdrożenia środków koniecznych dla poprawy stanu części wód powierzchniowych i zapobieżenia pogorszeniu się tego stanu – Wniosek o wydanie zezwolenia na przedsięwzięcie mogące mieć wpływ na jezioro małej wielkości – Obowiązek dokonania przez właściwe organy oceny skutków takiego przedsięwzięcia dla innych części wód powierzchniowych – Zakres [dyrektywa 2000/60 Parlamentu Europejskiego i Rady, art. 4 ust. 1 lit. a)]*

(zob. pkt 45, 48–61, 69, pkt 2 sentencji)

4. *Środowisko naturalne – Polityka wodna Unii – Dyrektywa 2000/60 – Cele środowiskowe w odniesieniu do wód powierzchniowych – Obowiązek wdrożenia środków koniecznych dla poprawy stanu części wód powierzchniowych i zapobieżenia pogorszeniu się tego stanu – Wniosek o wydanie zezwolenia na przedsięwzięcie mogące mieć wpływ na jezioro małej wielkości – Obowiązek zapewnienia przez właściwe organy zgodności przedsięwzięcia z programem środków ustalonym dla danego obszaru dorzecza – Zakres [dyrektywa 2000/60 Parlamentu Europejskiego i Rady, art. 4 ust. 1 lit. a), art. 11]*

(zob. pkt 62–69, pkt 2 sentencji)

Streszczenie

Trybunał, do którego High Court (sąd najwyższy, Irlandia) zwrócił się z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, doprecyzował obowiązki w zakresie ochrony środowiska ciążące na państwach członkowskich na mocy dyrektywy 2000/60¹ w odniesieniu do jezior małej wielkości położonych na ich terytoriach.

W lipcu 2018 r. An Bord Pleanála (agencja ds. zagospodarowania przestrzennego, Irlandia) zezwoliła na przedsięwzięcie dotyczące inwestycji umożliwiającej pobór słodkiej wody z jeziora o wielkości 0,083 km², znajdującego się w hrabstwie Galway (Irlandia).

Wyrokiem z dnia 15 stycznia 2021 r. sąd najwyższy stwierdził nieważność tej decyzji o udzieleniu zezwolenia, ponieważ Environmental Protection Agency (irlandzka agencja ochrony środowiska, zwana dalej „EPA”) nie dokonała klasyfikacji stanu ekologicznego przedmiotowego jeziora, której wymaga dyrektywa 2000/60.

Po ogłoszeniu tego wyroku strona postępowania przed sądem najwyższym wystąpiła o stanowisko EPA. W odpowiedzi EPA stwierdziła, że przedmiotowe jezioro nie stanowi części wód objętej zakresem stosowania dyrektywy 2000/60.

Uznawszy, że stanowisko to może mieć wpływ na wynik sprawy, sąd najwyższy postanowił ponownie otworzyć sprawę i zwrócić się do Trybunału z pytaniem o obowiązki państw członkowskich wynikające z dyrektywy 2000/60 w odniesieniu do charakterystyki i klasyfikacji stanu jezior małej wielkości, a także o warunki udzielenia zezwolenia na przedsięwzięcie mogące oddziaływać na jezioro małej wielkości, które ani nie zostało scharakteryzowane, ani jego stan nie został sklasyfikowany na podstawie tej dyrektywy.

Ocena Trybunału

Jeśli chodzi, w pierwszej kolejności, o ciążący na państwach członkowskich obowiązek scharakteryzowania jezior i sklasyfikowania ich stanu ekologicznego, Trybunał przypomniał, że w celu zapewnienia zachowania lub przywrócenia dobrego stanu wód powierzchniowych dyrektywa 2000/60 przewiduje szereg przepisów ustanawiających złożony proces składający się

¹ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. 2000, L 327, s. 1).

ze szczegółowo uregulowanych etapów w celu umożliwienia państwom członkowskim wdrożenia niezbędnych środków, w zależności od specyfiki i charakterystyki części wód zidentyfikowanych na ich terytoriach.

Co się tyczy w szczególności ciążącego na państwach członkowskich obowiązku scharakteryzowania jezior znajdujących się na ich terytorium, art. 5 dyrektywy 2000/60 wymaga przeprowadzenia analizy charakterystyki każdego obszaru dorzecza zgodnie ze specyfikacjami technicznymi wymienionymi w załączniku II do tej dyrektywy. Z brzmienia tego załącznika jasno zaś wynika, że przewidziany w nim obowiązek ustalenia warunków referencyjnych specyficznych dla typów części wód powierzchniowych nie dotyczy jezior o powierzchni mniejszej niż 0,5 km².

Skoro państwa członkowskie nie są zobowiązane do dokonania na podstawie art. 5 i załącznika II do dyrektywy 2000/60 charakterystyki jezior o powierzchni mniejszej niż 0,5 km², logiczną konsekwencją jest to, że nie mają one również obowiązku klasyfikowania stanu ekologicznego takich jezior zgodnie z art. 8 i załącznikiem V do tej dyrektywy. Wykładnię te potwierdza w szczególności łączna lektura załączników II i V do dyrektywy 2000/60.

Niemniej jednak ustalenia te nie uniemożliwiają państwom członkowskim, które uznają to za właściwe, poddania pewnych rodzajów jezior o powierzchni mniejszej niż 0,5 km² obowiązkowi charakterystyki i klasyfikacji określonym w dyrektywie 2000/60.

W drugiej kolejności, co się tyczy obowiązków spoczywających na organach krajowych przy wydawaniu pozwolenia na przedsięwzięcie mogące oddziaływać na jezioro małej wielkości, które ani nie zostało scharakteryzowane, ani jego stan ekologiczny nie został sklasyfikowany, Trybunał wskazał, że obowiązek zapobiegania pogorszeniu się i obowiązek poprawy stanu części wód powierzchniowych, przewidziane w art. 4 dyrektywy 2000/60, nie obejmują – one również – jezior, których powierzchnia jest mniejsza niż 0,5 km² i które nie zostały pogrupowane przez państwa członkowskie do celów charakterystyki na podstawie tej dyrektywy w ramach możliwości przewidzianej w tym celu w załączniku II do tej dyrektywy.

Byłoby bowiem niezgodne z systematyką dyrektywy 2000/60, a w szczególności ze skomplikowanym charakterem ustanowionego przez nią procesu, gdyby wiążący charakter celów środowiskowych określonych w art. 4 ust. 1 tej dyrektywy dotyczył również części wód powierzchniowych, które nie były i nie musiały obowiązkowo być przedmiotem charakterystyki lub klasyfikacji, których istotą jest wszak umożliwienie uzyskania danych niezbędnych do osiągnięcia wspomnianych celów.

Niemniej jednak, skoro jezioro będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym jest połączone ze specjalnym obszarem ochrony zatoki i wysp Kilkieran bezpośrednim połączeniem pływów, Trybunał podkreślił, że zgodnie z art. 4 dyrektywy 2000/60 i z zastrzeżeniem przyznania odstępstwa właściwy organ państwa członkowskiego jest zobowiązany odmówić wydania zezwolenia na przedsięwzięcie, jeżeli jego skutki dla jeziora o powierzchni mniejszej niż 0,5 km² mogą spowodować pogorszenie się stanu innej części wód powierzchniowych, która była lub powinna była zostać scharakteryzowana na podstawie dyrektywy 2000/60, albo zagrozić uzyskaniu dobrego stanu wód powierzchniowych lub dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego takiej innej części wód powierzchniowych.

Ponadto do właściwego organu należy również zbadanie, czy realizacja przedmiotowego przedsięwzięcia jest zgodna ze środkami wdrażanymi w ramach programu ustalonego zgodnie z art. 11 dyrektywy 2000/60 dla danego obszaru dorzecza, aby osiągnąć cele tej dyrektywy. Z brzmienia tego przepisu wynika bowiem, że zakres programu środków działania nie jest ograniczony wyłącznie do „typów” części wód powierzchniowych scharakteryzowanych w ramach wdrażania art. 5 i załącznika II do dyrektywy 2000/60.

W szczególności zgodnie z art. 11 ust. 3 lit. c) dyrektywy 2000/60 „środki podstawowe”, które muszą być zawarte w każdym programie środków i są minimalnymi wymaganiami do spełnienia, powinny obejmować środki dla wspierania skutecznego i zrównoważonego wykorzystania „wody” w celu uniknięcia narażenia celów określonych w art. 4 tej dyrektywy.

Ze względu zaś na okoliczność, że jakość elementu wód powierzchniowych małej wielkości może mieć wpływ na jakość innego, większego elementu, ochrona wód wchodzących w skład części wód powierzchniowych, które – tak jak jezioro, którego dotyczy postępowanie główne – nie zostały i nie musiały zostać obowiązkowo scharakteryzowane na podstawie dyrektywy 2000/60, może okazać się w tym kontekście konieczna. Z tego samego powodu do wspomnianych części wód powierzchniowych małej wielkości konieczne może okazać się zastosowanie kontroli poboru wód, o których mowa w art. 11 ust. 3 lit. e) dyrektywy 2000/60 i w części B ppkt (viii) załącznika VI do tej dyrektywy.